

Forgiveness as a Moderator of Relationship between Childhood Maltreatment and Empathy in Adolescent Females

Mohammad Abbasi^{1,*}

¹ Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khoramabad, Iran

* **Corresponding author:** Mohammad Abbasi, Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khoramabad, Iran. E-mail: abbasi.mohammad@hotmail.com

Received: 29 Jun 2017

Accepted: 11 Oct 2017

Abstract

Introduction: The capacity for empathy, which generally increases with age and is more developed in females than in males, is associated with psychological adjustment in children. Childhood maltreatment is a well-known risk factor for poor health, and a recent research suggested that the emotion-focused coping process of forgiveness may help to mitigate these effects. The current study aimed at exploring the moderating effect of forgiveness on the relationship between childhood maltreatment and empathy in female adolescents.

Methods: The present descriptive correlational study was conducted in Khorramabad, Iran in 2016 on 249 students. Then, the students completed child abuse self-report scale, and heartland forgiveness scale developed by Thompson et al., and basic empathy scale. Data were analyzed using hierarchical linear modeling.

Results: Results revealed a significant relationship between forgiveness and childhood maltreatment and empathy in the studied subjects ($r = -.70$, $P < 0.001$). Forgiveness was also a moderator in the relationship between childhood maltreatment and empathy ($\Delta F = 15.45$, $P < 0.001$).

Conclusions: Thus, the study provides preliminary support for forgiveness as a moderator of the relationship between childhood maltreatment and empathy in female adolescents.

Keywords: Childhood Maltreatment, Forgiveness, Empathy

بخشش به عنوان تعدیل کننده رابطه بین بدرفتاری دوران کودکی و همدلی در دختران نوجوان

محمد عباسی^{۱*}

^۱ استادیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران
* نویسنده مسئول: محمد عباسی، استادیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران. ایمیل: abbasi.mohammad@hotmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۰۷/۱۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۰۴/۰۸

چکیده

مقدمه: ظرفیت همدلی کردن که به سازگاری مربوط است با افزایش سن بیشتر می‌شود و معمولاً در دختران بیشتر است. اما بدرفتاری دوره کودکی عاملی است که می‌تواند آن را به خطر بیاندازد. پژوهش‌ها نشان داده که بخشش می‌تواند این اثر را کاهش دهد. هدف پژوهش حاضر بررسی اثر تعدیل‌کنندگی بخشش در رابطه بین بدرفتاری دوران کودکی و همدلی در دختران نوجوان بود.

روش کار: این پژوهش یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد که در سال ۱۳۹۵ انجام شد. شرکت‌کنندگان این پژوهش شامل ۲۴۹ نفر از دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه شهر خرم‌آباد بودند، که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب گردیدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل؛ پرسشنامه خودگزارشی کودآزاری (CASRS)، مقیاس بخشش هارتلند (HFS) و مقیاس همدلی (BES) بود. داده‌های حاصل از اجرای پرسشنامه‌ها با استفاده از رگرسیون سلسله‌مراتبی تعدیلی به منظور بررسی توان تعدیلی متغیر بخشش تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد بین بدرفتاری دوران کودکی و همدلی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد ($r = -0.70, P < 0.001$). همچنین، یافته‌های تحلیل رگرسیون تعدیلی، نقش تعدیل‌گر بخشش در رابطه بین بدرفتاری دوران کودکی و همدلی دختران نوجوان را مورد تأیید قرار داد ($\Delta F = 15/45, P < 0.001$).

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج می‌توان گفت که بدرفتاری دوران کودکی عامل مهمی در همدلی است که بخشش تأثیر آن را کمتر می‌کند. بنابراین، این مطالعه شواهدی برای نقش تعدیل‌گری بخشش در رابطه بین بدرفتاری دوران کودکی و همدلی دختران نوجوان فراهم می‌آورد.

کلیدواژه‌ها: بدرفتاری دوران کودکی، بخشش، همدلی

تمامی حقوق نشر برای انجمن علمی پرستاری ایران محفوظ است.

مقدمه

دیگران بگذارند، سوم) احساسات همدلانه خود را از طریق رفتارهای به موقع و مقبول نشان می‌دهند (۲). همدلی مؤثرترین جزء یک ارتباط خوب است. در ایجاد ارتباط با دیگران، همدلی نقش بسیار مؤثر و تسریع‌کننده‌ای دارد. در واقع همدلی راه میانبری را برای ایجاد ارتباط با دیگران فراهم می‌کند و افزون بر آن، کیفیت رابطه را نیز بهبود می‌بخشد (۱). همدلی سرچشمه بسیاری از رفتارهای نوع دوستانه و از مهمترین مولفه‌هایی است که تعیین‌کننده رفتارهای حمایتی و کمک‌کننده نسبت به دیگران است. محققان زیادی رابطه آن را با رفتارهای مثبت اجتماعی نشان داده‌اند (۳).

همدلی (empathy) ویژگی مهمی است که از آسیب رساندن به افراد دیگر جلوگیری می‌کند و نیز عاملی است برای انجام رفتارهای اجتماعی که وحدت گروهی را به همراه دارد (۱). همدلی دارای دو بعد شناختی و عاطفی است. در بعد شناختی فرد افکار و احساسات دیگران را می‌شناسد و در بعد عاطفی پاسخی متناسب ارائه می‌دهد. ریشه بسیاری از رفتارهای نوع دوستانه، همدلی است. همدلی از عناصر ضروری برای تحول رفتارهای افراد در جامعه است (۱). افراد همدل سه خصوصیت برجسته دارند، اول) درمورد خواسته‌های دیگران نوعی احساس نگرانی دارند، دوم) می‌توانند خود را جای

تصویر ۱: نگاره پژوهش در مورد رابطه بین بذر رفتاری دوران کودکی و همدلی با تعدیل‌گری بخشش

روش کار

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. نمونه مورد پژوهش شامل ۲۴۹ نفر از دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در مدارس دولتی شهر خرم‌آباد در سال ۹۶-۱۳۹۵ بودند، که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به این صورت که در ابتدا از دوناحیه آموزش و پرورش شهر خرم‌آباد یک ناحیه انتخاب شده و از بین مدارس نیز چهار مدرسه و از هر مدرسه یک کلاس پایه اول، یک کلاس پایه دوم و یک کلاس پایه سوم به تصادف انتخاب و دانش‌آموزان آن‌ها به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. هر کلاس به‌طور متوسط ۲۵ تا ۴۰ دانش‌آموز داشت. لازم به توضیح است که در ابتدا ۳۰۰ پرسشنامه با توجه به جدول نمونه‌گیری Krejcie & Morgan بین همه دانش‌آموزان کلاس‌ها توزیع شد که ۲۴۹ پرسشنامه برگشت داده شد. ملاک ورود به پژوهش دانش‌آموز بودن در مقطع متوسطه دوم و ملاک خروج هم نداشتن سابقه بیماری جسمانی یا روانی خاص بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ و روش‌های ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون سلسله مراتبی استفاده گردید. برای سنجش متغیرها از سه ابزار استفاده شد.

الف) پرسشنامه کودک آزاری (Child Abuse Self Report) (Scal): پرسشنامه کودک آزاری یک پرسشنامه خودگزارشی است که توسط محمدخانی و همکاران (۲۰۰۳) تهیه شده است. این پرسشنامه دارای ۳۸ گویه می‌باشد و دامنه‌ای از رفتار کودک آزاری، از آزار جنسی تا آزار عاطفی و جو منفی خانه، آزار جسمی و ی توجهی نسبت به کودک را مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌دهد. هر یک از سؤالات مقیاس بر اساس طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای درجه بندی شده است به این گونه که گزینه هرگز که بیانگر نبود آزار است نمره ۱، گاهی اوقات نمره ۲، اکثر اوقات نمره ۳ و گزینه همیشه که بیانگر وجود آزار است نمره ۴ می‌گیرد. محققان ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس را ۰/۹۲ گزارش نموده‌اند. همچنین ضریب پایایی در پژوهش رستمی و همکاران ۰/۸۰ به دست آمد. در این پژوهش نیز ضریب پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد.

ب) مقیاس همدلی اساسی (Basic Empathy Scale): این مقیاس توسط Jolliffe & Farrington (۱۶) جوانان و نوجوانان ساخته شده و دارای ۲۰ سؤال و ۲ خرده‌مقیاس است. خرده‌مقیاس عاطفی - هیجانی که از ۱۱ سؤال (۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۱۷، ۱۸) و خرده‌مقیاس شناختی که از ۹ سؤال (۳، ۶، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۰) تشکیل شده است. این پرسشنامه یک ابزار نگرش سنج و از نوع مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای است که پاسخ به هر عبارت آن در دامنه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) قرار دارد. روایی مقیاس با استفاده از تحلیل عامل تاییدی مطلوب گزارش شده و ضریب پایایی کل مقیاس نیز ۰/۸۷ بوده است. سازندگان روایی و پایایی آن را مطلوب گزارش نمودند. در این پژوهش نیز ضریب پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ به دست آمد.

۴). برای مثال، ارتباط همدلی و رابطه بهتر با دوستان و همسر (۴)، ۵). افزایش مشارکت اجتماعی (۵)، تاب‌آوری (۶) و کاهش پرخاشگری (۷، ۸) گزارش شده است. از طرفی، نقش این متغیر به‌خصوص در دوره نوجوانی دوچندان است. چرا که نوجوانی دوره‌ای است که فرد با چالش‌ها و تعارض‌های مهمی با خانواده و دوستان مواجه می‌شود. این چالش‌ها در بسیاری از مواقع منجر به رفتارهای پرخاشگرانه و آسیب‌رسان به دیگران می‌شود که محققان یکی از دلایل آن را فقدان توانایی همدلی با اطرافیان می‌دانند (۱). به‌طور ویژه، مشاهده شده است که فقدان ویژگی همدلی با پرخاشگری در دختران نوجوان ارتباط دارد (۷). در مقابل، محققان نشان داده‌اند که وجود ویژگی همدلی می‌تواند به دوستی‌های عمیق‌تر و با کیفیت بیشتر در نوجوانان منجر شود (۴). از طرفی، عواملی ممکن است همدلی افراد را به خطر بیندازد. یکی از این عوامل، مورد بذر رفتاری قرار گرفتن در دوران کودکی است (۸، ۹). نتایج مطالعات نشان می‌دهند که کودک آزاری شیوع زیادی دارد. سازمان بهداشت جهانی کودک‌آزاری را هر گونه رفتاری می‌داند که آزار عمدی فیزیکی، عاطفی، جنسی یا سهل‌انگاری و غفلت نسبت به کودک را در پی داشته باشد. مشکلات ناشی از کودک آزاری گاهی به صورت اختلالات شناختی، تجزیه‌ای، کاهش اعتماد به نفس، افسردگی و افکار خودکشی نمایان می‌گردد که تأثیر آن ممکن است تا دوران نوجوانی و بزرگسالی بروز نکند (۱۰). در همین راستا، Wang, et al. در سال ۲۰۱۷ در پژوهشی نشان داد که قلدری در نوجوانان چینی که در دوره کودکی با بد رفتاری مواجه شده‌اند بیشتر است (۸).

بنابراین، نکته قابل توجه این است که چگونه و تحت چه شرایطی و در واقع از طریق چه متغیرهایی اثرگذاری بذر رفتاری دوران کودکی بر همدلی را می‌توان کاهش داد. عفو و بخش یکی از این عوامل کاهنده اثر بذر رفتاری دوری کودکی است (۱۱، ۱۲). بخش عبارت است از تغییرات انگیزشی در فرد آسیب‌دیده که در پی آن انگیزه انتقام گرفتن نسبت به آسیب‌رسان و دوری‌گزینی از او کم می‌شود و فرد قربانی احساسات مثبت و علاقه خویش را جهت مصالح با آسیب‌رسان بیشتر می‌کند (۱۳). بخش نقش اساسی در افزایش دوست داشتن دارد و از چرخه‌های تعامل منفی در رابطه جلوگیری می‌کند و این امکان را فراهم می‌آورد که رابطه تداوم داشته باشد و پس از تهدیدها، دوباره صمیمیت برقرار شود (۱۴). همچنین بنا به گفته Watson, Rapee & Todorov (۱۴) بخش می‌تواند در کاهش پرخاشگری و افزایش رفتارهای جامعه‌پسند مثل همدلی مؤثر باشد. درمقابل، عدم تمایل به بخشش در افراد با کاهش همدلی و افزایش افسردگی و اضطراب مرتبط است (۱۵). بررسی ادبیات پژوهش نشان می‌دهد علی‌رغم اهمیت موضوع و نقش مهم همدلی در نوجوانی و به‌ویژه در مورد دختران به عنوان مادران آینده تاکنون عوامل پیش‌بینی‌کننده و تعدیل‌کننده این رفتار به‌طور گسترده مورد مطالعه قرار نگرفته است. با توجه به آنچه گفته شد، و از آنجایی که بخش می‌تواند منجر به همدلی بیشتر گردد (۱۶) و در این صورت اثر مورد بذر رفتاری قرار گرفتن در دوران کودکی نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرد، این پژوهش به بررسی نقش تعدیلگری بخشش در رابطه بین بذر رفتاری در دوران کودکی و همدلی در دختران نوجوان می‌پردازد (تصویر ۱ ملاحظه شود).

گام اول، بخشش در گام دوم و در گام سوم تعامل بدرفتاری در دوران کودکی و بخشش وارد تحلیل رگرسیون شدند.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و همچنین ماتریس ضرایب همبستگی مربوط به متغیرهای تحقیق به ترتیب در **جدول ۱** و ۲، آمده است.

براساس نتایج **جدول ۱** میانگین (و انحراف معیار) بدرفتاری در دوران کودکی، بخش و همدلی به ترتیب عبارت بود از ۷۹/۸۵ (و ۱۱/۵۶)، ۸۲/۲۸ (و ۲۴/۱۸) و ۵۰/۴۷ (و ۲۱/۵۱).

براساس نتایج **جدول ۲** ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده بین بدرفتاری در دوران کودکی با بخشش ($r = -0/64, P < 0/001$) و همدلی ($r = -0/70, P < 0/001$) رابطه منفی و معنی‌دار است. نتایج ضرایب همبستگی بین بخشش و همدلی نیز نشان داد که بین این دو متغیر رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار وجود دارد ($r = 0/68, P < 0/001$). از سوی دیگر، در مورد نقش تعدیل‌گری متغیر بخشش در رابطه بین بدرفتاری در دوران کودکی و همدلی از رگرسیون سلسله مراتبی استفاده شد که نتایج آن در **جدول ۳** آمده است.

ج) مقیاس عفو هارتلند (Heartland Forgiveness Scale): یک آزمون ۱۸ گویه‌ای است که میزان عفو را در سه زمینه عفو در جهت خود، دیگران و موقعیت می‌سنجد. سوالات این پرسشنامه بر روی طیف لیکرت ۷ درجه‌ای نمره گذاری می‌شود. روایی و پایایی این ابزار در پژوهش‌های متعددی تأیید شده است (۱۷). در این پژوهش نیز ضریب پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۶۹ به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیلی داده‌ها و بررسی رابطه مستقیم میان متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و به منظور بررسی نقش تعدیل‌کننده بخشش در رابطه بین بدرفتاری در دوران کودکی و همدلی از روش رگرسیون سلسله مراتبی تعدیلی (روش بارون و کنی، ۱۹۸۶) استفاده شد. لازم به ذکر است که در این روش برای بررسی روابط تعاملی دو متغیر مستقل پیوسته در پیش‌بینی یک متغیر وابسته، ابتدا باید متغیر مستقل اول بعد متغیر مستقل دوم (متغیر تعدیل‌کننده) و در آخر تعامل این دو (که از ضرب بردارهای آن دو ایجاد می‌شوند) وارد تحلیل رگرسیون شوند و اگر متغیر تعامل واری اثر دو متغیر مستقل، واریانس تبیین شده متغیر وابسته را به طور معنادار بالا برد، می‌توان بیان نمود که متغیر تعدیل‌کننده، رابطه بین متغیر مستقل اول و متغیر وابسته را تعدیل می‌کند (۱۸). بر این اساس در پژوهش حاضر برای پیش‌بینی همدلی دختران نوجوان متغیر پیش‌بین بدرفتاری در دوران کودکی در

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
بدرفتاری در دوران کودکی	۷۹/۸۵	۱۱/۵۶
بخشش	۸۲/۲۸	۲۴/۱۸
همدلی	۵۰/۴۷	۲۱/۵۱

جدول ۲: ماتریس ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر	۱	۲	۳
۱	بدرفتاری در دوران کودکی	۱		
۲	بخشش	-۰/۶۴*	۱	
۳	همدلی	-۰/۷۰*	۰/۶۸*	۱

* نشان دهنده معنی‌داری رابطه از نظر آماری می‌باشد $P < 0/001$

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی بر اساس متغیرهای بدرفتاری در دوران کودکی و بخشش و تعامل آنها برای همدلی

مدل	R	R ²	Adjusted R ²	ΔR ²	ΔF	P
۱	۰/۷۰	۰/۴۹	۰/۴۸	۰/۴۹	۲۳۷/۶۸	۰/۰۰۱
۲	۰/۷۶	۰/۵۸	۰/۵۸	۰/۰۹	۵۴/۹۶	۰/۰۰۱
۳	۰/۷۸	۰/۶۰	۰/۶۰	۰/۰۲	۱۵/۴۵	۰/۰۰۱

مدل ۱: پیش‌بین بدرفتاری در دوران کودکی

مدل ۲: پیش‌بین‌ها: بدرفتاری در دوران کودکی و بخشش

مدل ۳: پیش‌بین‌ها: بدرفتاری در دوران کودکی، بخشش، × بخشش بدرفتاری در دوران کودکی

آزردگی و در واقع تغییر در تجارب هیجانی است. بر همین مبنا است که بخشش باعث شادی، رضایتمندی و سلامت روانی بیشتر می‌شود، چرا که بهبود کیفیت ارتباطات و مناسبات بین فردی به همراه خود دارد (۲۵، ۲۶). در واقع از آنجایی که بخشش یک فعالیت آزادانه و اختیاری است و نادیده گرفتن رفتار فرد آسیب‌رسان بر اساس اصل اخلاقی خیرخواهی است بنابراین طبیعی است که در این افراد همدلی بیشتری نیز مشاهده شود. در تأیید این مطلب Wal, Karremans, & Cillessen نشان دادند که بخشش منجر به کاهش رفتار قلدری در دانش‌آموزان می‌شود (۱۵). همچنین، Freedman, & Enright در سال ۲۰۱۷ در پژوهشی نشان دادند که بخشش درمانی می‌تواند به کاهش آثار مورد سوءاستفاده قرار گرفتن در کودکی بیانجامد (۱۳).

در تبیینی دیگر می‌توان گفت، که پیامدهای مورد بدررفتاری قرار گرفتن در دوره کودکی شامل، اضطراب و افسردگی، کاهش عزت نفس، قلدری، احساس گناه و خودملامت‌گری، و آشفتگی درونی می‌باشند (۱۳، ۱۵). بنابراین، این موارد به صورت طبیعی منجر به کاهش همدلی می‌شوند. در صورتی که بخشش و گذشت عاملی است برای کاستن اثر چنین پیامدهایی و ایجاد توانایی بیشتر برای همدلی (۱۲). در همین زمینه، Riek, & Mania (۲۷) نشان دادند که یکی از پیامدهای مهم بخشش، همدلی است. به‌علاوه، در تبیین نقش تعدیل‌گری بخشش این مورد قابل اهمیت است که نوجوانان با بخشش بالاتر نسبت به نوجوانان با میزان بخشش پایین‌تر اغلب گذشته و ارتباطات منفی را فراموش می‌کنند و نگاه به آینده دارند و این زمینه را برای ارتباط مناسب‌تر و همدلی بیشتر در مواقع ضروری آسان‌تر می‌کند (۱۳، ۱۵). در همین رابطه Liu, Lu, Zhou, & Su (۲۸) در پژوهشی نشان دادند که بخشش به عنوان تعدیلگر در رابطه بین قربانی شدن و ایده خودکشی عمل می‌کند. همچنین، Liao, & Wei (۲۹) نقش تعدیل‌کنندگی بخشش در رابطه بین سبک دلبستگی ناامین و افسردگی را نشان دادند. Egan & Todorov (۳۰) نیز نشان دادند بخشش می‌تواند به عنوان یک راهبرد مقابله‌ای برای کاهش رفتار پرخاشگری و قادری در مدارس استفاده شود.

نتیجه‌گیری

باتوجه به این که نتایج پژوهش حاکی از آن است که برخی دانش‌آموزان ممکن است مورد بدررفتاری در کودکی قرار گرفته باشند و متعاقب با آن ممکن است همدلی آن‌ها در دوران نوجوانی و بزرگسالی کاهش یابد و اینکه بخشش نقش مهمی در این رابطه دارد پیشنهاد می‌شود که متولیان امر با برگزاری دوره‌های آموزشی زمینه آگاهی بخشی به دانش‌آموزان جهت یادگیری گذشت و بخشش خود و دیگران اقدام نموده و نقش بخشش و عفو را در سلامت روانی و همدلی بیشتر افراد برجسته کنند. از محدودیت‌های این پژوهش چون مطالعه در یک مقطعی از زمان انجام گرفته و پژوهشگر کنترلی بر روی وقایع اخیر زندگی شرکت‌کنندگان نداشته است، پیشنهاد می‌شود مطالعات بعدی به صورت طولی و با حجم نمونه بالاتر انجام شود. همچنین، داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری شد که پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی از سایر روش‌های اندازه‌گیری همانند مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته، مشاهدات مستمر و سایر روش‌های کیفی استفاده شود. همچنین، این پژوهش در مورد دانش‌آموزان

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود آزمون تغییر R^2 معنی‌دار است یعنی در مدل اول مقدار $R^2 = 0/48$ می‌باشد برای بدررفتاری دوران کودکی که در مدل دوم با ورود بخشش $R^2 = 0/58$ شده است و در نهایت با ورود تعامل دو متغیر (بدررفتاری دوران کودکی \times بخشش) مقدار $R^2 = 0/60$ شده که همچنان معنادار است ($P < 0/001$). $\Delta F =$ نقش تعدیل‌گری دارد. با توجه به بالا رفتن میزان واریانس تبیین شده متغیر همدلی در نتیجه ورود متغیر تعاملی بدررفتاری دوران کودکی و بخشش می‌توان نتیجه گرفت که این متغیر قادر به تعدیل رابطه بین این دو متغیر است. به عبارتی، رابطه بدررفتاری دوران کودکی و همدلی در سطوح بالا و پایین متغیر بخشش متفاوت است.

بحث

نتایج تحقیقات نشان داده همدلی نقش مهمی را در سازگاری‌های روانشناختی و اجتماعی بازی می‌کند (۱۹)، و با تقویت همدلی، می‌توان احتمال وقوع رفتارهای ناسازگارانه را کاهش داد (۲۰). افراد دارای همدلی، از رفتارهای نوع دوستانه، جامعه‌خواهانه، مسئولیت‌پذیری، عشق به خود و دیگران و تمایل به کمک‌کردن بیشتری برخوردار هستند (۲۱). موضوع این پژوهش بررسی رابطه بین بدررفتاری دوران کودکی و همدلی در دختران نوجوان با تأکید بر نقش تعدیل‌کنندگی بخشش بود. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد بین بدررفتاری دوران کودکی و همدلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد، به این معنا که هرچه میزان بدررفتاری دوران کودکی در دختران نوجوان بیشتر باشد همدلی آن‌ها کمتر خواهد بود. در مورد بخشش، ارتباط مثبت و معنادار با همدلی مشاهده شد. یعنی در کسانی که بخشش و گذشت بیشتری دارند رفتارهای همدلانه بیشتری نیز مشاهده می‌شود. همچنین، نتایج پژوهش در ارتباط با نقش تعدیلی بخشش در کاهش تأثیر بدررفتاری دوران کودکی بر همدلی دختران نوجوان نشان داد که بخشش باعث کاهش تأثیر بدررفتاری دوران کودکی بوده و باعث افزایش همدلی آن‌ها می‌شود. به عبارتی کسانی که بخشش بیشتری داشته تأثیر مورد بدررفتاری قرار گرفتن در دوران کودکی اثر کمتری بر آن‌ها گذاشته و همدلی بالاتری دارند و برعکس. این نتایج همسو است با یافته‌های Jolliffe & Farrington که همدلی پایین را با رفتارهای قلدرمآبانه همراه می‌دانند (۱۶)، همچنین، با نتایج Bourgaull و همکاران (۲۲) هماهنگ است که در پژوهشی دریافتند سطح پایین همدلی، با سطح بالای اضطراب روان‌شناختی و سطح پایین رضایت همراه است. نتایج پژوهش Duarte, Pinto-Gouveia, & Cruz (۲۳)، نیز نشان داد که همدلی و دلسوزی نسبت به خود پیش‌بینی‌کننده کیفیت زندگی کاری است. به علاوه در پژوهشی به‌منظور بررسی مذهب که بخشش یکی از مولفه‌های آن است نشاد داده شده که این متغیر می‌تواند نقش تعدیل‌کننده داشته باشد و باعث رفتارهای جامعه‌خواهانه و همدلی شود (۲۴). در تبیین این نتایج می‌توان گفت، پژوهش‌ها نشان می‌دهد اگر کینه و خشم توأم با عفو و گذشت به معنای واقعی باشد با سلامتی در ارتباط است. البته بخشش، آشتی، چشم‌پوشی از یک عمل آزارنده، فراموشی و موجه جلوه دادن نیست، بلکه فرآیند کاهش هیجانات مبتنی بر

منابع مالی

منابع مالی این پژوهش شخصی بوده است.

تأییدیه اخلاقی

به منظور ملاحظات اخلاقی، در ابتدا برای شرکت‌کنندگان هدف از انجام مطالعه توضیح داده شد و سپس رضایت‌نامه کتبی برای شرکت در پژوهش دریافت شد.

دختر نوجوان اجرا شد، بنابراین در تعمیم نتایج آن به سایر جوامع لازم است جانب احتیاط رعایت گردد.

سپاسگزاری

در پایان این پژوهش محقق بر خود لازم می‌داند تمامی از دانش آموزان به خاطر سعه صدرشان در پاسخ به پرسشنامه و همکاری در این پژوهش نهایت سپاسگزاری و قدردانی را نماید.

References

1. Andreoni J, Rao JM, Trachtman H. Avoiding the Ask: A Field Experiment on Altruism, Empathy, and Charitable Giving. *J Pol Econom*. 2017;125(3):625-53. DOI: [10.1086/691703](https://doi.org/10.1086/691703)
2. van Vliet M, Jong M, Jong MC. Long-term benefits by a mind-body medicine skills course on perceived stress and empathy among medical and nursing students. *Med Teach*. 2017;39(7):710-9. DOI: [10.1080/0142159X.2017.1309374](https://doi.org/10.1080/0142159X.2017.1309374) PMID: [28395570](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28395570/)
3. Ferguson FJ, Austin EJ. Associations of trait and ability emotional intelligence with performance on Theory of Mind tasks in an adult sample. *Pers Individ Dif*. 2010;49(5):414-8. DOI: [10.1016/j.paid.2010.04.009](https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.04.009)
4. Chow CM, Ruhl H, Buhrmester D. The mediating role of interpersonal competence between adolescents' empathy and friendship quality: a dyadic approach. *J Adolesc*. 2013;36(1):191-200. DOI: [10.1016/j.adolescence.2012.10.004](https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.10.004) PMID: [23176745](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23176745/)
5. Bailey PE, Henry JD, Von Hippel W. Empathy and social functioning in late adulthood. *Aging Ment Health*. 2008;12(4):499-503. DOI: [10.1080/13607860802224243](https://doi.org/10.1080/13607860802224243) PMID: [18791898](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18791898/)
6. Shiner RL, Masten AS. Childhood personality as a harbinger of competence and resilience in adulthood. *Dev Psychopathol*. 2012;24(2):507-28. DOI: [10.1017/S0954579412000120](https://doi.org/10.1017/S0954579412000120) PMID: [22559127](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22559127/)
7. White BA, Gordon H, Guerra RC. Callous-unemotional traits and empathy in proactive and reactive relational aggression in young women. *Pers Individ Dif*. 2015;75:185-9. DOI: [10.1016/j.paid.2014.11.031](https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.11.031)
8. Wang X, Yang L, Gao L, Yang J, Lei L, Wang C. Childhood maltreatment and Chinese adolescents' bullying and defending: The mediating role of moral disengagement. *Child Abuse Negl*. 2017;69:134-44. DOI: [10.1016/j.chiabu.2017.04.016](https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.04.016) PMID: [28460368](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28460368/)
9. Bujalski AS, Chesin MS, Jeglic EL. Cognitive Empathy Partially Mediates the Relationship between Childhood Physical Abuse and Borderline Personality Disorder Features in College Students. *Curr Psychol*. 2017. DOI: [10.1007/s12144-017-9597-5](https://doi.org/10.1007/s12144-017-9597-5)
10. Narimani M, Nasirlou K, Efatparvar S. [The Effectiveness of Emotion-Focused Training for Cognitive Emotional Regulation Strategies of Emotionally Abused Students]. *Biann J Appl Counsel*. 2013;3(2):37-50.
11. Kwok SY, Gu M, Cheung AP. A longitudinal study of the role of children's altruism and forgiveness in the relation between parental aggressive discipline and anxiety of preschoolers in China. *Child Abuse Negl*. 2017;65:236-47. DOI: [10.1016/j.chiabu.2017.02.004](https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.004) PMID: [28189961](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28189961/)
12. Costa SP, Neves P. Forgiving is good for health and performance: How forgiveness helps individuals cope with the psychological contract breach. *J Vocat Behav*. 2017;100:124-36. DOI: [10.1016/j.jvb.2017.03.005](https://doi.org/10.1016/j.jvb.2017.03.005)
13. Freedman S, Enright RD. The Use of Forgiveness Therapy with Female Survivors of Abuse. *J Womens Health Care*. 2017;06(03). DOI: [10.4172/2167-0420.1000369](https://doi.org/10.4172/2167-0420.1000369)
14. Watson H, Rapee R, Todorov N. Forgiveness Reduces Anger in a School Bullying Context. *J Interpers Violence*. 2015. DOI: [10.1177/0886260515589931](https://doi.org/10.1177/0886260515589931) PMID: [26101439](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26101439/)
15. van der Wal RC, Karremans JC, Cillessen AHN. Causes and Consequences of Children's Forgiveness. *Child Dev Persp*. 2017;11(2):97-101. DOI: [10.1111/cdep.12216](https://doi.org/10.1111/cdep.12216)
16. Jolliffe D, Farrington DP. Examining the relationship between low empathy and bullying. *Aggr Behav*. 2006;32(6):540-50. DOI: [10.1002/ab.20154](https://doi.org/10.1002/ab.20154)
17. Khodabakhsh M, Mansori P. [Relationship of Forgiveness and Empathy Among Medical and Nursing Students]. *Horiz Med Sci*. 2012;18(2):45-54.
18. Stangor C. *Research methods for the behavioral sciences*. 5th ed. Belmont: Wadsworth; 2015.
19. Furnham A, Sjkovist P. Empathy and Mental Health Literacy. *Health Liter Res Pract*. 2017;1(2):e31-e40. DOI: [10.3928/24748307-20170328-01](https://doi.org/10.3928/24748307-20170328-01)
20. Zych I, Ttofi MM, Farrington DP. Empathy and callous-unemotional traits in different bullying roles: a systematic review and meta-analysis. *Trauma Viol Abuse*. 2016.
21. Ruini C. Empathy and Altruism, and Their Clinical Implications. *Positive Psychology in the Clinical Domains 2017*: Springer International Publishing; 2017. p. 155-77.

22. Bourgault P, Lavoie S, Paul-Savoie E, Gregoire M, Michaud C, Gosselin E, et al. Relationship Between Empathy and Well-Being Among Emergency Nurses. *J Emerg Nurs*. 2015;41(4):323-8. DOI: [10.1016/j.jen.2014.10.001](https://doi.org/10.1016/j.jen.2014.10.001) PMID: [25583425](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25583425/)
23. Duarte J, Pinto-Gouveia J, Cruz B. Relationships between nurses' empathy, self-compassion and dimensions of professional quality of life: A cross-sectional study. *Int J Nurs Stud*. 2016;60:1-11. DOI: [10.1016/j.ijnurstu.2016.02.015](https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2016.02.015) PMID: [27297364](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27297364/)
24. Lockwood PL, Seara-Cardoso A, Viding E. Emotion regulation moderates the association between empathy and prosocial behavior. *PLoS One*. 2014; 9(5):e96555. DOI: [10.1371/journal.pone.0096555](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0096555) PMID: [24810604](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24810604/)
25. Issazadegan A, Shykhi S, Banehsmishishevan R, Salmanpour H. [The relationships between forgiveness and D-type personality with hope in patient with coronary heart disease in Urmia city]. *J Urmia Nurs Midwifery Fac*. 2012;10(2):254-64.
26. Ten Have H, Gordijn B. Empathy and violence. *Med Health Care Philos*. 2016;19(4):499-500. DOI: [10.1007/s11019-016-9730-5](https://doi.org/10.1007/s11019-016-9730-5) PMID: [27601244](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27601244/)
27. Riek BM, Mania EW. The antecedents and consequences of interpersonal forgiveness: A meta-analytic review. *Pers Relat*. 2012;19(2):304-25. DOI: [10.1111/j.1475-6811.2011.01363.x](https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2011.01363.x)
28. Liu X, Lu D, Zhou L, Su L. Forgiveness as a moderator of the association between victimization and suicidal ideation. *Indian Pediatr*. 2013;50(7):685-8. PMID: [23502659](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23502659/)
29. Liao KY-H, Wei M. Insecure attachment and depressive symptoms: Forgiveness of self and others as moderators. *Pers Relat*. 2015;22(2):216-29. DOI: [10.1111/per.12075](https://doi.org/10.1111/per.12075)
30. Egan LA, Todorov N. Forgiveness as a Coping Strategy to Allow School Students to Deal With the Effects of Being Bullied: Theoretical and Empirical Discussion. *J Soc Clin Psychol*. 2009;28(2):198-222. DOI: [10.1521/jscp.2009.28.2.198](https://doi.org/10.1521/jscp.2009.28.2.198)